

7. 11. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Hromadné řízení soudní - aneb Class Actions po česku z pohledu účastenství v řízení

Dne 16. srpna 2023 Vláda ČR schválila návrh zákona o hromadném řízení. Jedná se tak o třetí pokus zavést tento pro český, potažmo evropský právní systém netypický institut.

V rámci legislativních pokusů došlo k podstatné změně pojetí celého návrhu zákona z pohledu účastníků. Nynější návrh zákona zužuje a zpřísňuje podmínky pro podání hromadné žaloby. Tento posun pak vyvolává otázku, zda se jedná o záměr, aby se institut hromadných žalob nevyužíval nebo nezneužíval.

V původním návrhu zákona o hromadném řízení navrhovatelé počítali s tím, že žalobcem bude moci být spotřebitelská nezisková osoba, jakož i sám spotřebitel. Nynější návrh zákona s tímto již ale dále nepočítá a zužuje okruh účastníků v pozici žalobců pouze na neziskové spotřebitelské osoby, které navíc podléhají registračnímu řízení vedeném Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR.[\[1\]](#)

Došlo tedy ke zpřísnění podmínek aktivní legitimace k podání hromadné žaloby, kdy samotní spotřebitelé již nebudou mít postavení žalobce, ale budou tzv. *zúčastnění členové na řízení*. Zúčastnění členové jsou pak přímo spotřebitelé, o jejichž právu se příslušné řízení o hromadné žalobě vede. Zúčastněným členům přiznává nynější návrh zákona pouze právo nahlížet do spisu, vyjádřit se na ústních jednáních po předchozím sdělení soudu o tomto záměru, podávat námítky proti smíru, podat návrh na změnu hromadné žaloby, zpětvzetí a podat vyjádření k odvolání. Spotřebitelé tak v současném znění návrhu přišli o většinu práv, které by jinak jakožto účastníci řízení měli.

Tato změna mezi původním a současným návrhem zákona je dále zajímavá i tím, jak nynější předkladatelé zákona odůvodňují postavení spotřebitelů. Důvodová zpráva k původnímu návrhu zákona uvádí, že hlavním důvodem toho, že spotřebitel měl mít postavení žalobce, je, že předmětem hromadného řízení jsou především jeho práva či nároky vůči podnikatelům. Důvodová zpráva k nynějšímu návrhu zákona toto zcela opomíjí a uvádí, že samotní spotřebitelé nebudou mít postavení žalobce, protože (i) by řízení mohlo být těžkopádné a nemohlo by sledovat svůj cíl a (ii) spotřebitelé nebudou vystaveni riziku povinnosti hradit náhradu nákladů řízení v případě neúspěchu hromadné žaloby.

Odůvodnění změny postavení spotřebitelů je zejména zajímavé na základě argumentace týkající se nutnosti *chránit* spotřebitele od povinnosti náhrady nákladů řízení. Tento argument v celkovém kontextu však dle mého názoru není příliš konzistentní. V případě, že je využito principu opt-in, pak je výlučně vždy na každém spotřebiteli aby, zvážil svou účast v řízení. Lze předpokládat, že motivace spotřebitelů k podání hromadné žaloby by byla větší v případě většího počtu žalobců. Pro spotřebitele i samotné spotřebitelské organizace bylo výhodnější, tedy aby spotřebitelé byli účastníci řízení. Současně platí, že čím větší okruh žalobců, tím více se rozloží povinnost hradit náklady řízení protistraně v případě neúspěchu hromadné žaloby. V případě, kdy na straně žalobce budou pouze spotřebitelské organizace, pak náklady celého sporu ponесou pouze ony. Tím vzniká i vyšší tlak na tyto organizace mít zajištění financování hromadných žalob pro případ neúspěchu v tomto sporu a celkově zvažovat, zda se ekonomicky vyplatí příslušnou hromadnou žalobu podat, tedy zda vůbec chránit spotřebitele.

Z této nelogičnosti odůvodnění úpravy tak lze snadno nabýt dojmu, že hromadné žaloby nebudou mít takový dopad, jaký by mohly ve skutečnosti mít. Tím spíše, že tento institut bude nabývat na

důležitosti, a to ať již např. v případě sporů o prodej osobních údajů[2] nebo naopak ve sporech s bankami před vstupem nové úpravy o poplatku za předčasné splacení hypotečních úvěrů.[3]

Současný návrh zákona navíc nestanoví postup pro řešení námitek spotřebitele proti případnému smíru. Pouze platí, že soud námítka projedná, nicméně není řešeno, zda tyto námítka mají např. vliv na schválení smíru. Lze si představit, že konkrétní spotřebitel nebude souhlasit se smírem, avšak soud jeho námítka odmítne, zamítne či zcela opomine. V takovém případě spotřebitel nemá právo podat proti takovému postupu jakýkoliv opravný prostředek, a to včetně případné ústavní stížnosti.

Zůstává tak dojem, že se spotřebitelé stávají pouhým substrátem pro podání hromadné žaloby, jelikož nebudou moci nijak ovlivňovat vedení sporu. O to závažnější to dle mého názoru je, když účelem hromadného řízení jsou právní vztahy mezi spotřebiteli a podnikateli. Tento můj dojem je posilován i tím, že pokud by měl jakýkoliv spotřebitel zájem podat hromadnou žalobu, avšak nenajde žádnou organizaci, která by neviděla spor jako rentabilní anebo by sama neměla zájem žalobu podávat, pak bude spotřebitel odkázán na podání klasické individuální žaloby. V tomto kontextu je tak poprhen celý smysl hromadných žalob.

Mgr. Jan Heřmanský

LEGALITÉ
LAWYERS

[LEGALITÉ advokátní kancelář s.r.o.](#)

Václavská 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 200 700
e-mail: office@legalite.cz

[1] Problematika řízení o registraci spotřebitelských osob je svým rozsahem téma pro samostatný článek.

[2] K dispozici >>> [zde](#).

[3] K dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)